

דַּרְשֵׁתִי קִרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת ואתחנן, תשפ"ה

איזה מצווה וקיים אותה. איזה עוצמה זה? איזה עוצמה... שכן אדם מקבל שכר, אין תיאור.

איך בורא עולם מגלגל את העולם

סיפר הרב מרדכי גיפטר [ראש ישיבת טלז בארה"ב]: אחד הבחורים בישיבה שהתחתן. אבא שלו, שהיה עשיר, קנה תשעה כרטיסי טיסה. כרטיס אחד לראש ישיבה ועוד שמונה לבחורים שיבואו לשמח אותו ביום חתונתו.

ביום של החתונה באמת הרב מרדכי גיפטר עלה על המטוס עם כל החבורה. כשהגיעו לשדה תעופה היה ערפל כבד מאוד. הטייס אמר אי אפשר לנחות. צריכים לנחות במקום רחוק. לא הייתה ברירה. ממש הרגישו שהלכה החתונה. צער גדול, עד שהם כבר טסו.

ירדו באיזה מקום. התברר שאם הם יקחו איזה הסעה והיא תיסע במהירות, אולי הם יגיעו לסוף החתונה. אז אמרו שווה. ביקשו מאיזה סבל אחד שמה, לפני שנצא לדרך – אם הוא יכול להקצות לנו מקום באיזה פינה, אנחנו רוצים להתפלל תפילת מנחה. היינו תשעה אנשים, עמדנו בצד והתפללנו. הסבל הזה, הגוי הזה, מסתכל עלינו. הסתיימה התפילה, פתאום הסבל שואל: "תגיד, למה לא אמרתם קדיש?" עכשיו מה נגיד לו? ומאיפה הוא יודע מה זה קדיש? אמרו לו: "תשמע, אין מניין. צריך 10 יהודים". אמר: "מה? אני יהודי! אני יהודי! אני אגיד קדיש". נכנס, אמר קדיש.

ואותו סבל סיפר להם מה שהיה: "אני אגיד לכם מה שהיה אתמול אבא שלי בא אלי בחלום. אמר לי 'בני, אתה כבר כמה שנים לא אומר עלי קדיש. תעשה טובה, מחר זה היארציית שלי, תגיד עלי קדיש'. אמרתי לו 'אבא, מאיפה אני אגיד קדיש? איפה שאני עובד, בשדה תעופה, אין בכלל יהודים'. אמר לי אבא: 'אל תדאג, בני, מחר אני שולח לך תשעה יהודים ותגיד עלי קדיש' ואז אתם הגעתם".

אמר הרב מרדכי גיפטר: "בורא עולם, חשבנו שהטיסה שזזה והערפל היה לחינם. לא, לא היה לחינם. היה פה איזה יהודי שיש לו היום היארציית, וצריך להגיד עלי קדיש".

עכשיו אני שואל: החתונה של הבחור התקלקלה. אתה יודע מה זה בחור שמחכה שהראש ישיבה יגיע לעשות לו חופה וקידושין, והראש ישיבה לא מגיע, והחברים שצריכים לשמח אותו לא באים? זה צער גדול מאוד. יש ערפל בשדה תעופה, וצריך לקחת עוד איזה הסעה עד שיגיעו אולי בסוף החתונה. בשביל מה כל זה? בשביל שאיזה אחד יגיד קדיש.

אני לא מבין, איזה קדיש זה? זה בן אדם לא שומר לא שבת, לא כיפורים, לא כלום. תגיד, הקדיש שלו עושה משהו בשמיים? כמה אתה מוכן לשלם על כזה קדיש? היית מוכן לקנות בחמישה שקלים את הקדיש שלו? אני, גם אם היו מוכרים אותו בה'כל בשקל', לא הייתי קונה את זה.

בורא עולם גלגל את העולם, שאיזה יהודי רחוק, יגיד קדיש על אבא שלו. אם אצלך נראה שמצוות שכן אדם עושה אין להם ערך, תדע - הם יקרים מאוד מאוד.

כדרך אגב, מסופר על הרב מרדכי גיפטר, שהגיע אליו איזה אחד התלמידים שלו ואמר לו: "רבי, אתה יודע, קיבלתי איזה משרה ושמת פראק. תגיד לי כבוד הרב, האם זהו כבוד התורה שאני אקח את הפח זבל לזבל, או שכבר אין זה מכבוד התורה?" אמר לו הרב: "בטח, אסור לך לקחת את הפח לזבל. זה לא כבוד התורה".

למחרת בשבע בבוקר, דפיקות בדלת. מי הגיע? הראש ישיבה, הרב מרדכי גיפטר. הבן אדם פותח את הדלת, "מה?". אמר לו הרב גיפטר: "באתי לקחת את הפח זבל. זה לא כבוד התורה שאתה תיקח את הפח" ככה אמר לו הרב. זה נחמד.

פעם אחת שאלו אותו על הסיפור הזה, והוא אמר שהסיפור הזה לא היה ולא נברא. אבל 'הסיפור הזה מתוק', כך הוא אמר.

השפעתה של מצווה וקבלה חזקה

סיפר הרב פנחס כהן שליט"א [רבה של נתיבות], יום אחד הזמינו אותי לבית אבליים ברמת גן, אנשים רחוקים. אני רואה אנשים, שהיו בבית אבליים, חשבו שפה מקום של מסעדה שאוכלים. זהו, זה המטרה פה, לבוא לאכול.

אנשים גמרו לאכול. אמרתי לאנשים: "תשמעו, זה לא עובד ככה, מה זה הדבר הזה? צריך לקבל משהו לכבוד הנפטר. איזה קבלה, איזה משהו לכבוד הנפטר, שהגב אדם יהיה לו זכות ועילוי נשמה".

אחרי שסיימתי לדבר, הגיעה איזה אישה, ספק לבושה ספק לא לבושה אמרה לי: "כבוד הרב, מה אני אקבל על עצמי?" מה יש לי להגיד לאישה כזאת, לא ידעתי.

אמרתי לה: "תקפיד, כל פעם שאת אוכלת לחם, ליטול ידיים". היא שאלה: "מה זה ליטול ידיים?" הסברתי לה: "שלוש פעמים על יד ימין, שלוש פעמים על יד שמאל כל פעם שאת אוכלת לחם". היא אמרה: "אבל כבוד הרב, אני לא אוכלת לחם, אני בדיאטה". אמרתי לה: "לא משנה, מתי שאת אוכלת לחם, תיטלי ידיים". "כבוד הרב, זהו, וזה יעשה לדוד עליה למעלה בשמיים?" "כן, יהיה נחת רוח גדול בשמיים". טוב, קיבלה את זה על עצמה.

מאז עברה אולי שנה וחצי, אני בנתיבות, יום אחד נכנסה אצלי איזה רבנית למשרד.

השפעות לנצח נצחים!

אומרים חז"ל בסוף מסכת תענית: "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים וט"ו באב".

שואלת הגמרא: בשלמה יום הכיפורים שהוא יום סליחה ומחילה על עוונות האדם, וגם יום שניתנו בו לוחות שניות [יוצא שמתן תורה האמיתי מתי היה? ביום הכיפורים! אז מה זה כל החגיגה שעושים בחג שבועות? אני לא מבין, הרי הלוחות שהיו נשברו, זהו הלך! החג האמיתי זה בכיפור. נו, אז למה עושים בחג שבועות? כנראה כי ביום כיפור אי אפשר לאכול, וממילא אי אפשר לאכול עוגת גבינה. לכן זה נשאר בחג שבועות, זה הטעם הכי מסתבר, שאר הטעמים שכתוב בראשונים זה רק לסבר את האוזן. אבל הטעם הזה מסתבר גם את הפה, טעם אמיתי.

אבל בט"ו באב מה היה? הגמרא מביאה כמה דעות, רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו, יום שפסקו מלכרות עצים למערכה. הפסיקו באותו יום לכרות עצים למערכה. נו, ואז מה...? שיפסיקו. מה החג הזה? בזה נחלקו הראשונים, הרשב"ם כותב שהוא כמו סיום של המצווה, המצווה הזאת של לכרות עצים למערכה לשנת תשפ"ה הסתיימה. וכמו שעושים שמחה גדולה בסיום מסכת, גם כאן חוגגים. ורבנו גרשום כותב שהטעם ששמחים בט"ו באב הוא מכיוון שהתאפשר להם ללמוד תורה, עד היום הייתי עסוק לכרות עצים, הייתי צריך לרדת פה ליער עם הגרזנים לכרות עצים. עכשיו ברוך השם, זהו, תשש כוחה של חמה ולא כורתים עצים וממילא כבר אפשר עכשיו לשבת ללמוד.

איזה יופי. כמה אנשים כרתו עצים למערכה? אה, אם אני מגזים – 30 אנשים, אולי 40, לא יותר מזה. זה במושגים של פעם שיורדים ליער עם גרזנים וצריכים איזה שלושה ארבעה אנשים שיחטכו עם הגרזנים ועוד איזה 10 אנשים סבלים שירימו את הגזעים. בדור שלנו אולי שלושה אנשים, לא יותר מזה. אחד עם המסור חשמלי חותך תוך שנייה, אחד עם המנוף, אולי צריך גם מפקח, לא יותר מזה. זה מה שצריך.

אז בוא נגיד 30 אנשים הפסיקו מלכרות עצים למערכה, ולפי רבנו גרשום הם יכולים עכשיו לשבת ללמוד תורה. איזה מרגש זה.

מישהו פעם התרגש כשפתחו לו כולל ליד הבית שלו עם שלושים אברכים: התרגשת פעם אחת? אמרת "וואי, לא מאמין, נפתח ליד הבית שלי כולל, 30 אברכים?" תגיד, באותו יום אמרת 'תחננו' או לא אמרת? בטח שאמרת, אז איך חז"ל אמרו שבט"ו באב אין תחננו?

לא אומרים תחננו כי עכשיו הצטרפו ללימוד תורה עוד 30 אנשים. איזה דבר גדול זה! תגיד, מתי זה היה הסיפור הזה? לפני שנה בתשפ"ד? או אתמול? לא, זה משהו שקרה לפני 2000 שנה. נו... ועד היום אין תחננו. תגיד, אתה נורמלי? לפני 2000 שנה היו 30 אברכים שהצטרפו ללמוד. נו, ומה? גם היום אחרי 2000 שנה כבר אין תחננו. למה אין תחננו, מה זה קשור לסיפור? איך זה קשור אלינו?

חז"ל באו ללמד אותנו יסוד גדול: כשאתה רואה שמישהו מתחזק, שמישהו לומד, שמישהו מתעלה, נראה לך שזה חזק פעמי, שזה משהו של תקופה, של היום, בשביל הבן אדם עצמו, בשבילו שהוא מתעלה. אבל אתה חושב, מה זה קשור אליי? בסדר, יש איזה כולל באיזה מקום שמתעלים, מה זה קשור אליי? אשריהם ואשרי חלקם. מה זה קשור אליי?

לא, לא, לא. באו חז"ל להגיד לך פה, תדע לך שכל הדורות, לא היום, גם אחרי שנחרב הבית, 2000 שנה קדימה, לא יגידו 'תחננו'. כדי ללמד אותך עד כמה ההשפעה של המעשים הללו, עד כמה משפיע לדורות על גבי דורות, גם כשזה לא נראה לך.

במכילתא כתוב: רבי יוסי אמר "אם נפשך לידע מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא" – אני רוצה לדעת, תגיד לי, תן לי תיאור מה השכר שמקבלים צדיקים לעתיד לבוא – "צא ולמד מאדם הקדמוני שלא נצטווה אלא מצווה אחת". איזה מצווה? "אל תאכל תאנים" [לאחת מן הדעות (ברכות מ), תאנים או ענבים או חיטה] – "אל תאכל תאנים". ועבר עליה. ובגלל זה תראה מה קרה עכשיו, נקנסה מיתה לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות.

אני לא מבין, אבא שלי נפטר, למה הוא נפטר? אני לא מבין למה. שמע, אתה צודק, אתה לא מבין. אני אסביר לך למה: היה איזה בן אדם לפני 5,700 שאלוקים אמר לו לא לאכול עץ תאנים, והוא אכל מעץ התאנים. נו, אז מה? מה אבא שלי אשם? מה זה קשור אלי?

אם נתבונן, אין הבנה, תשמע, אז הוא אכל תאנים. תעשה תשובה, תגמור את הסיפור, שלום. לא, לא, אדוני, זה משפיע עד היום. אל תגזים! לא יכול להיות. זה לא מסתדר בשכל. תתבונן בזה, ואף על פי כן, זה אמת לאמיתה. זה משפיע עד היום.

ממשיך ואומר רבי יוסי: "ומה יותר גדולה, מידה טובה או מידת פורענות? הרי אומר, מידה טובה מרובה ממידת פורענות. ומה מידת פורענות כן, השב מן הנותן ומן הפיגול והמתענה ביום הכיפורים על אחת כמה וכמה, שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות".

כמו שאין לנו הבנה איך אנשים מתים על מה שקרה לפני 5700 שנה, אין לנו גם הבנה מה השכר בשמיים על בן אדם שמתענה ביום כיפורים, על בן אדם שהצטווה לעשות

"כבוד הרב, אתה מכיר אותי?" "לא, אני לא מכיר אותך בכלל". "זה אני... ההיא מרמת גן, ההיא עם הנטילת ידיים". אין קשר בכלל בין מה שהיה לבין מה שיש פה.

היא ספרה לרב מה שהיה: "כבוד הרב, אני ובעלי טסנו להודו, הגענו לאיזה טיול, אמרו לנו שזה טיול של כמה שעות, בסוף הסתכנו, ולא היה מים, הלכנו, הגענו לאיזה מקום, היה לנו לחם יבש. בעלי אומר לי: 'בואי נאכל'. אמרתי לו: 'כן, אבל אני קיבלתי על עצמי לפני שאני אוכלת לחם ליטול ידיים'. לא היה מים, חיפשנו בכל האזור מים, לא היה.

בעלי אומר לי: 'בהודו לא צריך ליטול ידיים. הרב התכוון בארץ ישראל. הרב לא התכוון בהודו. בהודו מותר לאכול גם בלי ליטול ידיים'. אמרתי לו: 'עזוב, קבלה זה קבלה'. טוב, בעלי הלך. הוא אומר לי: 'בואי תראי, מצאתי פה פטריות, איזה פטריות, תראי איזה יפה'. בעלי התחיל לאכול. אולי עבר איזה חצי שעה, בעלי התחיל להשתעל ולהכחיל. עד שהזמנו הצלה, בינתיים בעלי איבד הכרה.

התברר שזה היה פטריות מאוד רעילות. בעלי נאבק על נפשו. אחרי שבועיים התעורר, ממש היה נס גמור. בעלי אומר: 'תראי מה זה. את ששמרת על הקבלה שלך תראי מה זכית, אני, גם אחרי שהתעוררתי אין לי כוח לזוז אפילו'.

כבוד הרב, מאותו מקום, אמר לי בעלי: 'מהיום אנחנו שומרים את כל התורה והמצוות. אם רק נטילת ידיים תראי מה עושה, אם נשמור את כל התורה ומצוות, מי יודע מה יכול להיות'. וככה התחלנו לשמור הכל, כבוד הרב. זו הקבלה שקיבלנו אז'.

אם אצלך זה היה נראה כדבר תפל, לא שווה שום דבר, אף אחד לא יודע מה השכר של המצוות למעלה בשמיים.

תשת חושך ויהי לילה - בבין הזמנים אין 'בהירות'

בגמ' בבא מציעא (פג:), ואמרינן חז"ל: "תשת חושך ויהי לילה" - תשת חושך זה העולם הזה שדומה ללילה. "בו תרמוש כל חיתו יער" - אלו רשעים שבו, שדומין לחיה שביער. "תזרח השמש יאספון ואל מעונותם ירצוץ". "תזרח השמש" - לצדיקים, "יאספון" - רשעים לגיהנום, "ואל מעונותם ירצוץ" - אין לך כל צדיק וצדיק שאין לו מדור לפי כבודו.

שואל הרב שטיינמן: למה חז"ל דימו את העולם הזה ללילה? ומדוע השמש לא זורחת לרשעים?

אומר הרב שטיינמן: העולם הזה דומה ללילה, משום שאין בו בהירות, אתה בלילה, אתה לא רואה, לא ברור לך מה אתה רואה. לא ברור לך האם עכשיו זה מצווה, זה עבירה, זה טוב, לא טוב? וזו הבעיה.

חז"ל באו להגיד לך, בעולם הזה הרשעים חיים בו משום שהם חיים לא בבהירות, כמו חיות ביער? אבל "תזרח השמש" - כשהשמש יוצאת ויש אור - זה לצדיקים. כי אצלם העולם ברור. כשהעולם ברור - אין חטאים. מתי בן אדם חוטא? כשהוא לא יודע. "תגיד לי זה מצווה או עבירה". אם בן אדם היה חי בבהירות הכל היה מסתדר.

נשאר לנו עוד שבועיים 'בין הזמנים', ובן אדם שלא חי בבהירות ומגיע לכל מיני מקומות שאסור להיות שמה. ולא בגלל חסידות, לא איזה חומרות - אלא איסור דאורייתא גמור! יותר חמור מאם לא תניח תפילין. כי אם לא תניח תפילין זה רק ביטול מצוות עשה. אבל על מצוות לא תעשה - צריך למסור את כל ממונו (י"ד תרנו, א). אבל במצוות עשה, עד שליש ממונו. יותר מזה כבר לא חייב.

יש אנשים שאתה יכול לראות אותם ואתה לא מאמין איפה הם מסתובבים. לא מאמין! כי היום זה בין הזמנים - אין בהירות. ואדם מרגיש שבבין הזמנים הכל מותר, או 'מסתמא' שזה מותר. בן אדם לא יודע איך שהוא יכול לפסס את כל החיים שלו בשביל רגעים כאלו פשוטים.

לכן צריך דווקא בימים אלו, שיהיה לך המון בהירות. אם המקום הזה הוא טמא - אני לא שמה. גם אם הוא ספק טמא - אני לא שמה.

אחרי אימון של שנה אתה זורק הכל בשביל חתיכת בשר

סיפר חסיד חב"ד, שתפסו אותו שהוא לימד יהדות ברוסיה, ושמנו אותו בסיביר. יום אחד - בא אליו איזה יהודי ואמר לו: "תתפלל עליי, מחר אני פורץ את החומות של הכלא הרוסי ואני בורח". אמר לו: "אתה נורמלי? אין מה לברוח". אמר לו היהודי: "תשמע, אני שמתי לב שבהחלפת משמרות של החיילים, יש חצי דקה, ואני כל יום בחצי דקה הזאת חופר בתוך החומה, כבר חפרתי את כל החומה, נשאר לי רק לתת מכה ואני יוצא. זה מה שנשאר. תתפלל עליי שאני אצליח לברוח".

"טוב, אני התפללתי עליי, שמתי לב - באמת בהחלפת המשמרות האלו הוא נתן מכה לחומה, נפרצה החומה והוא יצא, ברח. פתאום אני שומע איזה עשרה כלבים שרודפים אחריו. אמרתי: 'זהו, נגמר הסיפור, הבן אדם הזה. מסכן'. לא ידעתי שגם לזה הוא התכוון. היה לו שקית מלאה חתיכות של בשר, והוא זרק לכלבים תוך כדי שהוא רץ, הכלבים אכלו את הבשר, והניחו לו לברוח.

כשחזרו הכלבים, באו רוסיים, ראו את הבן אדם שברח, ניסו ולא הצליחו להגיע אליו. תפסו את הכלבים, והרגו אותם, ירו בכלום. אני חיכיתי כמה ימים, פניתי לאחד הקצינים שמה, שאלתי אותו: 'תגיד לי, למה הרגת את הכלבים? מה עשו הכלבים?' אמר לי: 'אתה יודע כמה כספים השקענו על הכלבים האלו? זה כלבים מאומנים, מאוד מאוד יקרים, השקענו עליהם המון, אלפי רובלים רק לאמן בשביל רגע אחד, שאם מישהו בורח יחסלו אותו. והנה הרגע הזה הגיע והם לא יחסלו אותו. בשביל מה?

בשביל חתיכת בשר שזרק להם. הם התבלבלו ואם אין בהם תועלת ברגע הנכון, אנחנו לא צריכים אותם, הרגנו אותם".

יש אנשים, אתה רואה אותם שקועים בלימוד במשך כל השנה, באמת לומדים כמו שצריך יודעים מסכתות, בית יוסף, ראשונים, אחרונים. לא מדבר על אנשים סתם. פתאום מגיע בין הזמנים, ובשביל איזה חתיכת בשר שזורקים לו, בן אדם מתבלבל לגמרי. שנה שלמה אתה באימונים, שנה שלמה אתה עובד השם, ובשביל איזה חתיכת בשר שזורקים לך באיזה מקום, אתה מתבלבל לגמרי? אז כזה בן אדם השם ירחם עליו.

יא איבני, כסף שהגיע שלא ביושר תחזיר אותו

סיפר איזה נגר אחד: "פתחתי נגריה, יום אחד בא אלי איזה אדריכל אחד, אמר לי: 'אני רוצה שתבנה לי שני חדרי ילדים'. אמרתי לו: 'כל חדר ילדים עולה 5,000 לירות'. אמר לי הבן אדם: 'אין בעיה, אני ייתן לך מקדמה כבר 5,000 לירות'. נתן לי מקדמה והתחלתי לעבוד. הבאתי פועל איתי. עבדנו, עשיתי חדר אחד, התחלתי לעשות גם את החדר השני. הוא מאוד נהנה. הוא אומר לי: 'תשמע, יש לי עוד חדר'. אמרתי לו: 'עוד חדר? זה עוד 5,000. הוא אמר: 'אין בעיה, אין בעיה'. בניתי לו גם את החדר השלישי.

באתי לקחת את הכסף. אמרתי לו: 'הבאת לי מקדמה 5,000 לירות, מגיע לי עוד 10,000 לירות'. הוא אמר: 'סליחה אדוני, מה אני סיכמתי איתך? אני סיכמתי איתך 10,000 לירות'. זה הסיכום שהיה. אמרתי לו: אבל הסיכום היה לפני שביקשת עוד חדר? 'אתי לא מעניין מה ביקשתי אחר כך, אני מעניין אותי מה הסיכום בינינו. הסיכום בינינו 10. קיבלת כבר חמש, נשאר לך חמש. תבוא אלי הביתה, תקבל עוד חמש וזהו'.

מנסה לשכנע אותו, 'תגיד, אתה נורמלי? אבל אני בניתי... והוא בשלו, 'אדוני, אני בן אדם מאוד ישר, הולך ישר כמו נחש. סיכמנו, זה הסיכום, שלום, זהו. זה הסיכום בינינו'.

בקיצור, אני בא אליו הביתה לקבל את הכסף. אשתו צועקת עליי שאני נוכל וגנב ו... אמרה לי: 'בעלי אמר לי כמה היה מגיע לך, קח את המעטפה ותלך'. איזה ביזיון הרגשתי. גם צחקו עליי, גם עבדתי בחינם, גם צעקות. לקחתי את המעטפה.

אני מגיע הביתה, פותח את המעטפה, אני רואה 10,000 לירות. אמרתי לעצמי, 'מה יכול להיות, כנראה שהוא אמר שהוא סיכם איתי 10,000 לירות. והיא לא ידעה שהוא כבר שילם לי את המקדמה של ה-5,000 לירות האלו'.

אמרתי: 'אה, אין כמו בורא עולם, סידר את העניינים בלי לדבר. הוא נתן לי במקדמה 5,000 לירות, עכשיו במעטפה עוד 10,000 לירות. תודה להשם. זה בדיק מה שמגיע לי'.

אני כל ערב הולך לבקר את אמא שלי. בערב באתי לאמא, סיפרתי לה: 'אמא, בואי תשמעי סיעתא דשמיא. תשמעי אמא...! אמא אומרת לי: 'יא איבני, כסף שהגיע לא ביושר - תחזיר אותו'. אמרתי לה: 'אמא, למה לא ביושר? אין יותר יושר מזה'. אמא אומרת לי 'היושר הוא שבאמת הבן אדם לא מוכן לתת לך עוד 5,000 לירות, הוא לא מוכן, הוא התבלבל. תשמע לי בנך, תחזיר את הכסף'. 'אמא, מה יש להחזיר? זה כסף שמגיע לי'. 'תשמע לי, אני בחיים ראיתי, כסף שאדם לא רצה לתת לך, אין בו ברכה'.

יצאתי מאמא, אמרתי: 'מה אמא אומרת, אני עושה'. לא להתבלבל. אפילו שאני יודע שאולי אמא טועה, אבל לא עושה שאלות.

אני מתקשר לבן אדם, רק אני מתקשר, הוא צועק עליי. אמרתי לו: 'חכה... תירגע, תירגע. באתי להחזיר לך את הכסף'. הוא אמר: 'להחזיר? סיפרתי לו מה שהיה. אמר לי: 'תחזיר, תחזיר!'. אמרתי לו: 'למה להחזיר? אתה יודע את האמת שמגיע לי עוד חמש. תן לי את זה'. הוא אמר: 'לא! תחזיר'. אמרתי 'תשמע, בוא נעשה יחלוקה'. והוא בשלו 'לא, לא, תחזיר'.

והחזרתי את זה. החזרתי. כשיצאתי ממנו אמרתי לעצמי: 'אל תצטער. תהיה חזק. שמעת בקול אמא, תהיה חזק. אל תתבלבל'.

אולי שבוע עבר, מתקשר אלי איזה קבלן אחד, אומר לי: 'תראה, בניתי איזה בניין גדול, 45 דירות. אני רוצה מטבחים. אני רוצה שתבנה לי מטבח אחד. אם אני אהיה מרוצה, אז תבנה עוד מטבחים. אבל תעשה לי קודם דוגמית'.

התחלתי לעבוד, הוא מאוד היה מרוצה. אמר לי: 'קיבלת את הבניין'. עבדתי, גמרת את הבניין, גם קניתי בית משלי בלי משכנתא. הקבלן הזה פרסם אותי בכל השוק של הקבלנים, ונהיה לי פרנסה אי אפשר לתאר. פתחתי עוד מפעל בדרום, הבאתי עוד עשרות פועלים ואני עובד בלי להפסיק. קניתי אוטו חדש, משהו משהו.

יום אחד אני נוסע באוטו, אני רואה איזה בן אדם נוסע עם אופניים. בזווית הסתכלתי, אני אומר: 'בואי, זה האדריכל ההוא, זה הבן אדם הזה'. אני ישר עצרתי, צפרתי לו. הוא מסתכל: 'אה, אתה פה?' אומר לי: 'מה, אתה חושב שכאילו אלוקים שוכח?'

וכך האדריכל סיפר לי: 'מישהו הציע לי איזו השקעה בבורסה, השקעתי. מה אני אגיד לך? הכל ירד לטמיון ביום אחד. גם את הדירה שלי מכרתי, אין לי כלום. אני חי בשכירות באיזה מרתף. אין לי שום דבר. אתה רואה? אני על אופניים. זה מה שיש, ותראה אותה שהיית בן אדם ישר, תראה מה זכית'.

יש רגעים בחיים ששמה אלוקים מנסה אותך. אתה לא יודע, לפעמים הרגע הזה מעלה אותך עד למעלה. כל אחד מאיתנו מצפה לאיזה ישועה. יש רגעים בחיים שאתה יכול לזכות עד סוף כל המעלות. והשם יעזרנו על דבר כבוד שמן, אמן ואמן.